

**A Kúria
mint másodfokú bíróság
végzése**

Az ügy száma: Kf.VII.39.798/2020/4.

A tanács tagjai: . Zánthy János
a tanács elnöke

. Bérces Nóra

előadó bíró

. Farkas Katalin

bíró

A felperes:

A felperes képviselője: dr. Juránovics Károly Szilárd ügyvéd.

Az alperes: Honvédség...Bázisrepülőtér

Az alperes képviselője: ...kamarai jogtanácsos

A per tárgya: kártérítés megfizetése

A fellebbezést benyújtó fél: alperes

A fellebbezett határozat:

Veszprémi Törvényszék 5.K.700.017/2020/9.

Rendelkező rész

A Kúria a Veszprémi Törvényszék 5.K.700.017/2020/9. számú ítéletét hatályon kívül helyezi és az eljárást megszünteti.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 50.000 (ötvenezer) forint elsőfokú perköltséget.

A végzés ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

Indokolás

Tényállás

- [1] A felperes 2010. augusztus 30. napján kötött ösztöndíjszerződést a Honvédelmi Minisztériummal, amelyben vállalta, hogy a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemre beiratkozik, felsőfokú tanulmányait a minisztérium által meghatározott szakirányban folytatja, az adott tanulmányi időben elvégzi, majd – az ösztöndíjszerződés 1. d) pontja értelmében – a végzettség, illetőleg a képzettség megszerzése után a Magyar Honvédség hivatásos vagy szerződéses állományú tagjaként a képzési időnek megfelelő időtartamban katonai szolgálatot teljesít. Az ösztöndíjszerződést 2012. január 30-án a Honvéd Vezérkar Személyzeti Csoportfőnöksége módosította, és annak 1. d) alpontja első mondata helyébe azt a rendelkezést léptette, hogy a honvéd tisztjelölt a tiszti állományba vételét követően legalább a honvéd tiszti alapképzés kétszeresének megfelelő időtartamban köteles a

- Magyar Honvédségnél szolgálatot teljesíteni. E módosítást a felperes nem írta alá, csupán átvette.
- [2] Felsőfokú tanulmányai befejezését követően a felperes 2014. augusztus 20. napján hivatásos szolgálatba lépett, és az alperes MH Bázis Repülőtér Biztosító Alegység, Művelettámogató Zászlóaljában szakaszparancsnoki beosztásában teljesített szolgálatot. A felperes a 2018. február 22-i nyilatkozatában lemondott, erre figyelemmel az alperes parancsnoka a felperes hivatásos szolgálati jogviszonyának 2018. április 21-i hatállyal történő megszüntetéséről rendelkezett.
- [3] Az alperes 2018. április 21-én.... szám alatt fizetési felszólítást bocsátott ki, amelyben a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény (a továbbiakban: Hjt.) 61. § (1) bekezdésére, 88. § (3) bekezdésére hivatkozással a 2012. január 30-i ösztöndíjszerződés-módosítás 2. pontja alapján a felperest 1.550.540 forint megfizetésére hívta fel, mivel a 96 hónap kötelezően szolgálati viszonyban töltendő időből nem töltött le 51 hónap 28 napot, ezért a fizetési kötelezettsége 1.550.540 forintban fennáll.
- [4] A felperes nem vett igénybe jogorvoslatot a fizetési felszólítással szemben, az előírt összeget 2018. július 17. napján banki átutalással teljesítette. Az alperes ezt követően jelezte, hogy befizetése megérkezett, és az ösztöndíjszerződésben foglalt kötelezettségei nem teljesítéséből adódó képzési költségtartozása a Magyar Honvédség felé megszűnt.

A felperes keresete és az alperes védírata

- [5] A felperes 2020. január 23. napján terjesztett elő keresetet, melyben az alperest 1.307.318 forint és kamatai, valamint a perköltség megfizetésére kérte kötelezni jogalap nélküli gazdagodás jogcímén. Hivatkozása szerint az alperes 2012. január 30-án egyoldalúan módosította az ösztöndíjszerződés 1. d) pontját, amelyre jogszerű lehetősége nem volt. Az Alkotmánybíróság 3331/2018. (X. 26.) AB számú határozatára (a továbbiakban: AB határozat) is figyelemmel az ösztöndíjszerződés egyoldalú módosítása érvénytelen, ahelyett az ösztöndíjszerződés eredeti rendelkezését kell alkalmazni, amely alapján a felperes a képzési időnek megfelelő időtartamban lett volna köteles katonai szolgálatot teljesíteni. Az ekképp számított 48 havi szolgálat helyett a felperes 44 havi szolgálatot teljesített, így fizetési kötelezettsége 243.222 forintban állhatott csak fenn, erre figyelemmel a befizetett összeg és ezen összeg különbözetének, azaz 1.307.318 forintnak a megfizetésére kérte kötelezni az alperest.
- [6] A felperes követelése jogalapjaként a Hjt. 11. § (1), (3) és (4) bekezdéseit, 12. § (4) bekezdését, 172. § (1) bekezdését és 173. § (1) bekezdés b) pontját jelölte meg. A közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 37. § (1) bekezdés f) pontja alapján a vitatott közigazgatási tevékenységgel okozott jogsérelmet abban határozta meg, hogy az egyoldalúan módosított ösztöndíj-szerződés által az alperes 1.307.318 forint összeggel magasabb követelést érvényesített, mint amennyire joga lett volna, és ezzel kárt okozott a felperesnek. A Hjt. 11. § (1) bekezdése alapján az ösztöndíj-szerződés egyoldalú módosítása, mint jogszabályba ütköző jognyilatkozat érvénytelen volt, az érvénytelenségből származó károk megtérítésére pedig a Hjt. kártérítési felelősségre vonatkozó szabályait kell megfelelően alkalmazni. A Hjt. 172. § (1) bekezdése alapján az alperes vétkességre tekintet nélkül felel az okozott kárért, ezért köteles visszafizetni a jogalap nélkül követelt, fizetési felszólítás formájában érvényesített többlet-összeget.
- [7] Az alperes védíratában elsődlegesen a per megszüntetését kérte a Kp. 81. § (1) bekezdés a) pontja alapján, a Kp. 48. § e) és i) pontja alkalmazásával. Álláspontja szerint a felperes elmulasztotta a kártérítési követelés esetére a jogszabály által előírt kétfokú eljárást, ezen felül nem támadta meg az alperes által kibocsátott fizetési felszólítást sem, hanem az alapján teljesített, így a benyújtott keresete a keresetindítási határidőn túl érkezett a bíróságra.
- [8] Érdemben az alperes a kereset elutasítását kérte arra hivatkozással, hogy a felperes nem terjesztett elő határozott kereseti kérelmet, és nem tekinthető semmisnek az ösztöndíj-szerződés módosításának a felperes által hivatkozott pontja. Nem álltak fenn a jogszabályba ütközés feltételei, hiszen a módosításkor nem volt jogszabályba ütköző a rendelkezés, azt nem a jogszabály

megkerülésével hozták és nem leplezett más jognyilatkozatot sem. Az Alkotmánybíróság hivatkozott határozata nem mondta azt ki, hogy visszamenőleges hatállyal semmis a jogszabály, így a nyilatkozatok a megtételükkor hatályos jogszabályoknak megfeleltek.

Az elsőfokú bíróság ítélete

- [9] Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 1.307.318 forintot és az ezen összeg után járó kamatot, valamint rendelkezett a perköltség és illeték viseléséről.
- [10] Az elsőfokú bíróság nem talált okot a per megszüntetésére, mert úgy ítélte meg, hogy a Hjt. 179. § (1) bekezdése és 180. § (1) bekezdése alapján csak az állomány tagját terheli a kártérítésre előírt kétfokú eljárás, a felperes pedig a keresetindításkor már nem volt az alperesi állomány tagja.
- [11] Érdemben az elsőfokú bíróság a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonáinak jogállásáról szóló 2001. évi XCV. törvény (a továbbiakban: régi Hjt.) 229/A. § (1) bekezdése, 229/B. § (2) bekezdése, 229/E. § (3) bekezdése, 280. § (1) bekezdése, 280/A. § (2) bekezdése, továbbá a Hjt. 244. § (3) és (4) bekezdése rendelkezéseit figyelembe véve abból indult ki, hogy a 2013. július 1-je előtt megkötött tanulmányi szerződésekre, valamint a tanulmányokkal kapcsolatos kedvezményekre a szerződés megkötésekor hatályos szabályokat, azaz a régi Hjt.-t kell alkalmazni. A régi Hjt. 66. §-át és 81. §-át alapul véve a felperesnek abból származóan állhatott fenn fizetési kötelezettsége, hogy jogviszonyát a kötelezően szolgálati viszonyban töltendő idő előtt szüntette meg, de abból eredően fizetési kötelezettsége nem keletkezhetett, hogy az alperes egyoldalúan módosította 2012. január 30-án az ösztöndíj-szerződést, és a szolgálati jogviszonyban töltendő idő mértékét a kétszeresére emelte. Ezen szerződéses rendelkezéshez a felperes nem járult hozzá, az egyoldalú szerződés-módosítást pedig a régi Hjt. 280. § (1) bekezdésének 2. mondata kizárta.
- [12] Az AB határozatra figyelemmel nem találta alkalmazhatónak a régi Hjt. 2012. január 1-től 2013. június 30-ig hatályos 229/E. § (3) bekezdését és 280. § (1) bekezdését sem. A törvényalkotó azzal, hogy a hatályos ösztöndíj-szerződésekre is előírta a honvédtiszti alapképzés kétszeresének megfelelő szolgálati idő átvezetését egyoldalú módosítással, a múltban korábban már megtörtént és befejezett, a felperes által már nem megváltoztatható tényhez, vagyis a már elvégzett tanulmányi évekhez fűzött a korábbtól eltérő, jelentősen terheesebb kötelezettséget jogkövetkezményként. A régi Hjt.-nek e szabályai az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezetett hátrányos tartalmú, visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütköztek. Ezért mondta ki az Alkotmánybíróság, hogy a régi Hjt. 2012. január 1-től 2013. június 30-ig hatályos 229/E. § (3) bekezdésének szövegrésze a 280. § (1) bekezdéssel összefüggésben alaptörvény-ellenes, ezért valamennyi, bármely bíróság előtt folyamatban lévő ugyanilyen tárgyú ügyben azok együtt nem alkalmazhatóak.
- [13] Az elsőfokú bíróság érvelése szerint a felperes fizetési felszólítás alapján történt teljesítése nem zárta ki azt, hogy utóbb annak visszafizetésére kérje kötelezni az alperest. A régi Hjt. 280. § (1) bekezdése ellenére történt egyoldalú szerződés-módosítás ugyanis azon részében semmis volt, amelyben a képzési idő kétszeresének megfelelő időtartamra vonatkozóan írta elő a katonai szolgálat teljesítését. A semmis rendelkezés helyett a jogszabályban foglalt rendelkezést kell alkalmazni, amellyel kapcsolatban azonban a fizetési felszólítás helytelen, és nem a hatályos jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő volt. A Hjt. 244. § (3) bekezdése alapján a szerződés megkötésekor hatályos régi Hjt. szabályait kellett alkalmazni a semmisség megállapítása tekintetében, a visszafizetési kötelezettség vonatkozásában pedig a Hjt. rendelkezései voltak irányadóak. Mindezek alapján a felperes a fizetési felszólításban előírt kötelezettséget a szolgálati jogviszony megszűnéséhez kapcsolódóan jogalap nélkül teljesítette.
- [14] Az elsőfokú bíróság szerint a perben a szolgálati jogviszony megszűnésével kapcsolatban felmerült tartozás megfizetéséről kellett döntenie, amely keresetet a Kp. marasztalási perre vonatkozó szabályai szerint kellett elbírálni. Figyelemmel arra, hogy a felperes fizetési kötelezettsége az ösztöndíjszerződés alapján 243.222 forint vonatkozásában állt fenn, a fizetési felszólítás alapján

azonban 1.550.540 forintot teljesített, 1.307.318 forint megilleti a szolgálati jogviszony megszüntetéséből eredő tartozás címén, mivel azt az alperesnek jogalap nélkül fizette ki.

A fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem

- [15] Az alperes fellebbezésében elsődlegesen azt kérte, hogy a Kúria a Kp. 109. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet változtassa meg akként, hogy a pert a Kp. 48. § e) és i) pontjaira figyelemmel szüntesse meg a Kp. 81. § (1) bekezdés a) pontja szerint. Másodlagosan az ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte. Mindkét esetben igényt tartott a perköltségre. Állítása szerint az ítélet a Kp. 85. § (2) bekezdésébe, a Hjt. 12. § (4) bekezdésébe, valamint 186. § (1) bekezdés d) pontjába, továbbá a Kp. 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (továbbiakban: Pp.) 342. § (1) és (3) bekezdésébe ütközik.
- [16] Az alperes szerint az ösztöndíj-szerződés módosítás hivatkozott pontja nem tekinthető semmisnek, mivel az nem volt jogszabályba és jó erkölcsbe ütköző, nem jogszabály megkerülésével hozták létre és nem leplezett más jognyilatkozatot sem. Az AB határozat nem mondott ki visszamenőleges hatállyal semmisséget, de a felperes sem jelölte meg, hogy szerinte mely jogszabályba ütközik pontosan ez a szerződés-módosítás. A Kp. 85. § (2) bekezdése szerint a bíróságnak a közigazgatási tevékenység jogszerűségét a megvalósításának időpontjában fennálló tények alapján kellett vizsgálnia, és mivel a jognyilatkozatok a megtételük idején az akkor hatályos jogszabályoknak megfeleltek, az ösztöndíj-szerződés, illetve annak módosítása a jogszabályokkal összhangban keletkezett.
- [17] Kiemelte azt is, hogy a Hjt. 12. §-ában található, kártérítésre utaló rendelkezésre tekintettel megelőző eljárást kellett volna lefolytatni, mely elmaradt, ezért a Kp. 48. § e) pontjára figyelemmel a per megszüntetésének lett volna helye a Kp. 81. § (1) bekezdés a) pontja alapján. Amennyiben ugyanis a semmisség fennállása esetén a kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni, úgy a kártérítési felelősségről, valamint egyes meg nem térülő károk leírásának és törlésének a szabályairól szóló 10/2013. (VIII. 12.) HM rendelet (a továbbiakban: HMr.) rendelkezéseit is meg kell tartani. A kártérítési eljárásnál pedig a bírósághoz fordulás előtt kétfokú eljárás van a HMr. 29. § (1), (2) és (3) bekezdése szerint. Az elsőfokú bíróság azon okfejtése, mely szerint azért nem vonatkozik a felperesre a kétfokú eljárás, mert már nem az állomány tagja, nem foghat helyt, mivel az a nem aktív katonákra is vonatkozik. Nem az számít ezért, hogy a felperes jelenleg katona-e, hanem az, hogy a vitás kérdéssel kapcsolatosan a Hjt. az irányadó jogszabály abban az esetben is, ha már nem aktív állományú katonáról van szó.
- [18] Ezen felül az elsőfokú bíróság a jogbiztonság elvébe ütközésre hivatkozott, amikor az Alkotmánybíróság döntését idézte, azonban a jogbiztonság alapelve akkor is sérül, ha lezárt jogviszonyokat utólag vitássá lehet tenni.
- [19] Az alperes azt is sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság ítélete nem tartalmazott arra vonatkozó utalást, hogy milyen jogcímen kötelezte az alperest fizetésre, illetve milyen jogalapja van a megítélt összeg kifizetésére kötelezésnek.
- [20] Az alperesi álláspont szerint az elsőfokú bíróság az ítélet meghozatalakor túlterjeszkedett a kereseten, illetve a védíraton, mivel olyan levezetéssel indokolta az ítéletet, amelyre egyik fél sem hivatkozott, ugyanakkor a fizetési felszólításban található 30 napos jogvesztő határidőre hivatkozást figyelmen kívül hagyta, holott a jogvesztő határidő elmulasztása miatt a felperes nem érvényesíthette volna igényét a bíróság előtt. A felperes nem adott be keresetet a 2018. április 21-én kelt fizetési felszólítás ellen, és nem is nyilatkozott a Kp. 37. § (1) bekezdés d) pontjának megfelelően a fizetési felszólításról való tudomásszerzés módjáról és idejéről sem, tehát a Kp. 48. § (1) bekezdés i) pontja alapján visszautasítási és permegszüntetési ok állt fenn.
- [21] A Kp. 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 342. § (1) bekezdésébe is ütközik az elsőfokú ítélet, mert túlterjedt a kereseti kérelmen és az ellenkérelmen. Az AB határozata főszabály szerint

nem érintette a határozat közzététele napján, vagy azt megelőzően létrejött jogviszonyokat, és a belőlük származó jogokat és kötelezettségeket. Az Alkotmánybíróság nem visszamenőlegesen semmisítette meg a jogszabályt, csak alkalmazási tilalmat mondott ki. A felperesnek korábban kellett volna bírósághoz fordulnia, illetve vitatni az alperesi követelést, melyre többször lett volna lehetősége szolgálati panasz, illetve fizetési felszólítás megtámadása útján.

- [22] A felperes fellebbezési ellenkérelmében jogszabálysértés hiányában az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.
- [23] A felperes szerint az alperes hivatkozása a permegszüntetési okokra téves. A Hjt. 186. § (1) bekezdés d) pontja valóban 30 napos jogvesztő határidőt ír elő a fizetési felszólítás megtámadására, azonban jelen esetben nem a fizetési felszólítást támadta keresetében, hanem az általános elévülési időn belül indított az alperes ellen marasztalás iránti pert. Ugyanakkor megjegyezte, hogy a végrehajtható fizetési felszólítás nem akadályozza annak, hogy utóbb érvénytelenségre hivatkozva vissza lehessen követelni a jogalap nélkül kifizetett összeget, ebből a szempontból a keresettel meg nem támadott munkáltatói fizetési felszólításhoz anyagi jogerő nem fűződik, így nem volt eljárásjogi akadály annak, hogy az elsőfokú bíróság a jogkérdést elbírálja.
- [24] A felperes szerint az alperes hivatkozása a HMr-re, mint permegszüntetési okra sem volt helytálló. Azzal egyetértett, hogy a HMr. által szabályozott kártérítési eljárás lefolytatásának nem feltétele, hogy a károsult még szolgálati jogviszonyban álljon, azonban felperesi értelmezés szerint a HMr. által szabályozott kártérítési eljárást csak az olyan szolgálati jogviszonnyal összefüggésben keletkezett károk esetében kell lefolytatni, amikor a káresemény a szolgálati jogviszony fennállása alatt következik be, például baleset vagy megbetegedés történik a szolgálati kötelezettségek teljesítése közben. Jelen esetben viszont a felperest ért kár az érvénytelen rendelkezést tartalmazó ösztöndíj szerződésből és az azon alapuló alperesi fizetési felszólításból eredően keletkezett, így erre a kárra a HMr. hatálya nem terjedt ki. Ebben az esetben ugyanis a Hjt. 177. §-a alapján az alperesnek kellett volna felhívnia a felperest a kárigény előterjesztésére vonatkozóan. Megjegyezte, hogy egyébként a felperes megkereste az alperest, majd a Honvéd Vezérkar Személyzeti Csoportfőnökség vezetőjét, azonban a HM jogi képviselőjét ellátó osztály azt a választ adta, hogy nincs folyamatban bírósági ügy a felperes követelésével kapcsolatban, ezért az AB határozatban foglaltak nem vonatkoznak a felperesi igényre, ugyanakkor a kártérítési eljárásról, annak módjáról semmilyen tájékoztatást nem adtak.
- [25] A felperes szerint az alperes hivatkozása a Pp. 342. § (1) és (3) bekezdésére szintén nem megalapozott, mivel az elsőfokú ítélet nem terjeszkedett túl a kereseti kérelmen. A módosított kereseti kérelem egyértelműen megjelölte a kereseti kérelem jogalapját, a felperes hivatkozott a perben arra, hogy miért érvénytelen az ösztöndíjszerződés azon rendelkezése, melyen az alperesi fizetési felszólítás alapult, ezért megállapítható, hogy jogalap nélkül fizetett vissza többletösszeget az alperes részére, melyet a perben visszakövetelhetett.
- [26] Az AB határozat hatályával kapcsolatban utalt arra, hogy az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 41. § (3) bekezdéséből, 45. § (4) bekezdéséből, valamint az AB határozat 2. pontjából és a határozat [32], [33] és [34] bekezdéseiben rögzített megjegyzésekből az következik, hogy az alperes egyoldalú szerződésmódosítása, illetve az a korábban hatályban volt jogszabályi rendelkezés, amely az egyoldalú módosítást lehetővé tette, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezetett hátrányos tartalmú visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütközött, vagyis a régi Hjt. 9. § (1) bekezdése, illetve a Hjt. 11. § (1) bekezdése alapján egyaránt semmis. Semmis jognyilatkozatra pedig az alperes jogot nem alapíthat, így a felperes a régi Hjt. 11. § (4) bekezdése és az új Hjt. 12. § (4) bekezdése alapján is az érvénytelenségből eredő kárának megtérítésére jogosult a kártérítési felelősségre irányadó szabályok szerint.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [27] A fellebbezés alapos az alábbiak szerint.
- [28] A Kúria a fellebbezést a Kp. 108. § (1) bekezdésének megfelelően a fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem keretei között vizsgálta felül.
- [29] Tekintettel arra, hogy az alperes fellebbezésében a Kp. 48. § e) és i) pontjában meghatározott visszautasítási okok meglétét állította, a Kúria elsődlegesen azt vizsgálta, hogy fennállt-e a keresetlevél benyújtásakor bármelyik hivatkozott perakadály.
- [30] E kérdés elbírálása körében annak volt jelentősége, hogy a felperes a jogalap nélküli gazdagodás címén előterjesztett keresetét – a Kp. 43. § (1) bekezdésének szabályait betartva – még a keresetlevél alperessel való közlését megelőzően akként változtatta meg, hogy annak jogcímét kártérítésre módosította, és a Hjt. 12. § (4) bekezdése szerint az alperest az ösztöndíjszerződés érvénytelenségéből eredő kára – azaz a fizetési felszólítás alapján az álláspontja szerint többletként megfizetett 1.307.318 forint és kamatai – megtérítésére kérte kötelezni a Hjt. 172. § (1) bekezdésében rögzített kártérítési felelősségre vonatkozó szabályok alkalmazásával. A felperes tehát a hivatásos szolgálati jogviszonya megszüntetését követően azért kezdeményezett közszolgálati jogvitát, hogy a Hjt. alapján kártérítés iránti követelést érvényesítsen a volt munkáltatójával szemben. Tévesen indult ki ezért az elsőfokú bíróság abból, hogy a felperes igényérvényesítése a szolgálati jogviszony megszűnésével kapcsolatban felmerült „tartozás” megfizetésére irányult, mivel a felperes a kereseti kérelmében kifejezetten kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az alperest.
- [31] A Honvédség (honvédelmi szervezet) szolgálati jogviszonyból eredő kártérítési felelőssége esetén követendő szabályokat a Hjt. 238. § (2) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján meghozott, az alperes által is hivatkozott HMr. II. fejezete tartalmazza. A HMr. 26. §-a szerint e fejezet alkalmazásában igényérvényesítő lehet a hivatásos és szerződéses állományú katona, a tényleges szolgálatot teljesítő önkéntes tartalékos katona, a honvéd tisztjelölt, a honvéd altiszt-jelölt, a korábban ilyen szolgálatot vagy korábban hadkötelezettség alapján katonai szolgálatot teljesítő személy és mindezek közeli hozzátartozója, élettársa, ezért a Honvédség által okozott kár megtérítésére irányuló eljárásokat a hivatásos állomány volt tagja is e rendelet szabályait betartva érvényesítheti.
- [32] Nem tartalmaz a HMr. korlátozást arra nézve, hogy a Honvédség a kárt mikor okozta, vagy a káresemény mikor következett be. Amennyiben a hivatásos állomány volt tagja a Hjt. 172. § (1) bekezdésére alapítva közszolgálati jogvitát indít, abból az következik, hogy a honvédelmi szervezet által a szolgálati viszonytal összefüggésben okozott kárát kívánja érvényesíteni, és ilyen esetben a HMr. szabályai szerint kell eljárni. Emiatt a HMr. szabályait a felperes kártérítési igényérvényesítése során sem lehetett figyelmen kívül hagyni.
- [33] A HMr. 29. § (1)-(2) bekezdése előírja, hogy a kárigény elbírálására elsőfokon az állományilletékes parancsnok rendelkezik hatáskörrel, ha a kárigény egyszerű ténybeli és jogi megítélésű, továbbá összege az 50 000 Ft-ot nem haladja meg. Ha a kárigény nem egyszerű ténybeli és jogi megítélésű vagy összege az 50 000 Ft-ot meghaladja, elsőfokon a HM központi pénzügyi feladatok ellátásáért felelős szerve jár el. A 31. § szerint az elsőfokú kártérítési eljárás során a kártérítési igényt a beérkezésétől számított 60 napon belül kell elbírálni. A 34. § (2) és (4) bekezdése alapján a kártérítési határozat elleni fellebbezés esetén a másodfokú eljárást a HM jogi képviselő ellátásáért felelős szerve folytatja le. A másodfokú kártérítési határozatot a miniszter adja ki és írja alá. A 34. § (7) bekezdése értelmében a kereset benyújtásával perré alakult eljárásban alperesként a Honvédelmi Minisztériumot kell megjelölni.
- [34] Figyelemmel arra, hogy a felperes a honvédelmi szervezet kártérítési felelősségére alapított követelést terjesztett elő a korábban fennálló hivatásos szolgálati jogviszonyából eredően, e követelés bíróság előtti érvényesítését meg kellett volna, hogy előzze a HMr.-ben meghatározott kétfokú eljárás, melyet nem pótolhatott az, hogy a felperes a kereset benyújtása előtt a Honvéd Vezérkar Csoportfőnökségét vezető dandártábornokhoz fordult a követelés megfizetése iránti

kérelemmel. Kiemelendő, hogy e levélben a felperes az AB határozatra hivatkozással az általa fizetendő összeget kérte újra megállapítani, és a különbözetként felmerülő 1.307.318 forintot tartozás – és nem érvénytelenségből eredő kártérítés – címén kérte részére visszafizetni.

- [35] A Kp. 48. § e) pontja szerint ha a felperes anélkül indít pert, hogy bármely fél a vitatott tevékenységgel szemben a jogszabály által biztosított közigazgatási jogorvoslatot kimerítette volna, vagy a pert más közigazgatási eljárásnak kell megelőznie, a bíróság a keresetlevelet visszautasítja. A Kp. 81. § (1) bekezdés a) pontja előírja, hogy a bíróság az eljárást bármely szakaszában megszünteti, ha a 48. § (1) bekezdés a)-i) pontja alapján a keresetlevél visszautasításának lett volna helye.
- [36] A Kp. 110. § (4) bekezdése értelmében ha a másodfokú bíróság az eljárást megszünteti, az elsőfokú bíróság ítéletét teljes egészében vagy abban a részében, amelyre a megszüntetési ok fennáll, hatályon kívül helyezi.
- [37] Mivel a felperes a honvédelmi szervezettel szemben előterjesztett kártérítési igénye érvényesítése során elmulasztotta a HMr.-ben szabályozott eljárást, ezért a keresetlevelet a Kp. 48. § (1) bekezdés e) pontja alkalmazásával vissza kellett volna utasítani, illetve később az eljárást meg kellett volna szüntetni. Erre figyelemmel a Kúria a Kp. 48. § e) pontját és 81. § (1) bekezdés a) pontját a Kp. 99. § (2) bekezdése alapján alkalmazva az eljárást megszüntette, és az elsőfokú bíróság ítéletét teljes egészében hatályon kívül helyezte [Kp. 110. § (4) bekezdése].

Záró rész

- [38] A Kp. 35. § (1) bekezdése alapján irányadó Pp. 85. § (1) bekezdése szerint a felperes köteles megfizetni az alperes első- és másodfokú eljárásban felmerült perköltségét. Mivel azonban az alperes a másodfokú eljárásban költségjegyzéket nem csatolt, a Kúria az alperes elsőfokú eljárásban felmerült, költségjegyzék nyomtatványon szabályszerűen előterjesztett, és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 4. § (1) bekezdés szerint alkalmazandó 3. § (2) bekezdés a) pontjának megfelelő összegű elsőfokú perköltség megfizetésére kötelezte a felperest.
- [39] Figyelemmel arra, hogy az eljárást megindító beadvány visszautasításának lett volna helye, az eljárás az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 57. § (1) bekezdés a) pontja alapján illetékmentes volt.
- [40] A Kúria ítélete ellen további perorvoslatnak nincs helye [Kp. 99. § (1) bekezdése, 116. § d) pontja].
- [41] A fellebbezés tárgyaláson kívüli elbírálására a Kp. 99. § (3) bekezdése szerint alkalmazandó Kp. 77. § (1) bekezdése alapján került sor.

, 2020. október 26.

. Zanathy János s.k. a tanács elnöke, Dr. Bérces Nóra s.k. előadó bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő